

Klimaatbestendige Regio Vallei en Veluwe

Werkplan 2023 -2024 versie 2023

1. Inleiding

We werken in onze regio Vallei en Veluwe samen met (semi) overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners om ons gebied nog klimaatbestendiger te maken. Het Regionale Adaptatie Plan is opgesteld waarin we de speerpunten hebben vastgelegd wat we 'Regionaal Delen, Lokaal Doen'. Wat we in 2023 en 2024 gaan doen, staat in dit werkplan.

Korte terugblik

Op 7 december 2017 hebben wij het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie ondertekend in het bijzijn van de Deltacommissaris. Het Manifest is de doorvertaling naar onze regio van de afspraken uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). In 2018 zijn wij voortvarend aan de slag gegaan, we hebben de stresstesten of klimaateffectatlas gemaakt, we hebben klimaatateliers en risico dialogen gevoerd, bijeenkomsten georganiseerd, een klimaatscan voor elke organisatie gemaakt en de website www.klimaatvalleienveluwe.nl gelanceerd. In 2019/2020 hebben wij een Regionaal Adaptatie Plan gemaakt en cursussen en bijeenkomsten georganiseerd en gebruik gemaakt van de impulsregeling van het Ministerie van I&W. In 2021 en 2022 is het netwerk verbreed en hebben we een actieve bijdrage gehad in de totstandkoming van de afspraken klimaatadaptief bouwen, het opzetten van een waternetwerk Veluwe en hebben we een start gemaakt met de kaart 2120 Vallei en Veluwe. En niet te vergeten de zinderende klimaatop in Wageningen (juni2022).

Meerwaarde

De meerwaarde van samen optrekken is al sinds 2018 duidelijk geworden, en we zijn ook meer en meer zichtbaar en ook partijen kunnen ons vinden. Door gezamenlijk op te trekken daar waar mogelijk (bijvoorbeeld bij het opstellen van stresstesten) kan tegen geringere kosten invulling worden gegeven aan de afspraken uit het Deltaplan. Naast de financiële besparing is er ook een besparing van uren en creëren we basis van uniformiteit en maken we kennis- en gegevensuitwisseling mogelijk.

Door de omvang van de samenwerking wordt de regio interessant voor andere partijen om mee te werken, zoals de GGD 's, woningbouw corporaties, bouwers, landschap beherende organisaties, ed. Kansen kunnen gezamenlijk worden opgepakt in het groeiende en breder wordend netwerk waar mensen en partijen elkaar sneller weten te vinden.

Werkplan 2023 - 2024

Om echt voortgang en tempo te maken, is een planmatige en gestructureerde aanpak noodzakelijk. In dit werkplan geven we invulling aan hoe we de ambities in het RAP de komende 2 jaar uitwerken. Het RAP is op 4 december 2020 door alle partijen onderschreven en vormt de basis voor de beleids- of projectontwikkeling bij de manifestpartners.

Het werkplan is geldig voor 2 jaar. Elke 2 jaar zal het werkplan worden geactualiseerd en opnieuw vastgesteld voor de daarop komende 2 jaar. Als basis hiervoor vindt jaarlijks een evaluatie plaats van de voortgang van de ambities uit het RAP en de werkafspraken uit het werkplan.

2. Actiepunten Ruimtelijk Adaptatie Plan

De ondertitel van het RAP is Regionaal Delen, Lokaal Doen. De thema's van het RAP zijn:

- Prettig wonen en werken;
- Recreëren;
- Basisfuncties veiligstellen;
- Natuurlijk bodem- en watersysteem.

Naast deze thema's hebben we als Manifest een aantal gezamenlijk activiteiten.

In 2023 – 2024 gaan we de volgende actiepunten oppakken, behorende bij de thema's uit het RAP. Per actiepunt is de rol van het kernteam van het Manifest beschreven. Samen als Manifest partners gaan we actiepunten inhoud geven en vervolgens kunnen we lokaal doorpakken. De actiepunten zijn tot stand gekomen op basis van regionale meerwaarde, urgentie, aansluiting op lopende processen en andere ontwikkelingen. Dit alles natuurlijk in de context van klimaatadaptatie.

De RAP projecten die in de Manifest Regio gezamenlijk worden opgepakt vormen het werkplan 2023-2024.

De projecten zijn weergegeven in de onderstaande tabel per thema uit het RAP

Thema's	Actiepunt jaarplan 2023	Rol(kerngroep) manifest
Prettig wonen en werken	Verankeringen klimaatadaptatie bij woningcorporaties	Proces faciliteren en aanhaken van kansen
	Borging klimaatadaptatie en verduurzamen bedrijventerreinen	Ontsluiten kennis/informatie van actieve procespartners verzamelen en delen
	Doorontwikkelen en uitbreiden stimuleringsregelingen klimaatadaptatie	Ontsluiten kennis/informatie van actieve procespartners verzamelen en delen
	Verankering klimaatadaptatie in omgevingsvisies en omgevingsplannen, programma's en projecten.	Proces faciliteren en ondersteunen bij collectieve vragen vanuit de partners
	Alle gemeenten een eerste lokaal hitteplan in 2024	Proces faciliteren en aanjagen tot vaststelling door gemeenten
Recreëren	Vitale vakantieparken/Park vd Toekomst	Ontsluiten kennis/informatie van actieve procespartners verzamelen en delen
Basisfuncties veiligstellen	Integrale klimaatbestendigheid van alle wegen (Rijk/Provincie/gemeente)	Proces faciliteren en aanhaken van kansen (maken van knelpuntenkaart)
	Borging klimaatbestendige regionale en lokale netwerken (electra en telecom)	Proces faciliteren en (blijven) agenderen
	Uitwerken en doorvertalen laag 2 uit meerlaagse veiligheid (beperken schade door inrichting)	Proces faciliteren en (blijven) agenderen

Natuurlijk bodem- en watersysteem	Basismodule watersysteem die toepasbaar is bij projecten op verschillende schaalniveau's (incl. waterbalans, criteria voor knelpuntanalyse en handelingsperspectief)	bewustwording, agendering vraagstuk, kennis ontsluiten, faciliteren proces (link waternetwerk)
	Drinkwaterbesparing (aanvullend/vooruitlopend op Rijk)	agenderen en faciliteren enkele cases, Ontsluiten kennis/informatie van actieve procespartners (link waternetwerk)
	Uitwerking van water en bodem sturend (Duurzaam grondwatersysteem/ Waternetwerk/ Blauwe Agenda)	agenderen en faciliteren enkele cases, Ontsluiten kennis/informatie van actieve procespartners (link waternetwerk)
	kaart koers Vallei & Veluwe 2120 opleveren	Inhoudelijk uitwerken samen en delen oplevering
Gezamenlijke activiteiten	Organiseren klimaatop (december 2023)	Inhoudelijk uitwerken en organiseren
	Klimaateffectatlas actueel houden	Inhoudelijk uitwerken en delen
	Monitoringsplan klimaatadaptatie	Ontsluiten kennis/informatie van actieve procespartners
	Doorontwikkelen nieuwe ontwikkelen water en klimaatadaptatie in Omgevingswet	Inhoudelijk uitwerken en organiseren (voorlopig in ijskast)

De Manifest Regio werkt projectmatig, Per actiepoint wordt een eigen projectorganisatie opgezet. De projectleider kan voor coördinatie en/of uitvoering medewerkers van één van de manifestpartners inschakelen of een externe adviseur indien de Manifestpartners niet in de gelegenheid zijn om capaciteit te leveren.

De Manifest Regio werkt projectmatig samen. Voor alle projecten worden de volgende punten in een plan van aanpak beschreven:

- Doel en eindresultaat
- Projectbeschrijving en verwachte werkzaamheden
- Begin en einddatum
- Interne opdrachtgever (een lid van het bestuurlijke overleg)
- Projectleider (een lid van de kerngroep)
- Samenstelling van de werk/projectgroep
- Te betrekken partijen
- Kosten en financiering

De voortgang wordt gerapporteerd aan het Bestuurlijk Overleg Manifest (zie hoofdstuk 4 Organisatie).

3. Samenwerking

Als 3 werkregio's DPRA, (Platform Water Vallei en Eem, Noord – en Oost Veluwe) werken we al sinds 2017 samen en vormen samen de Manifest Regio.

Onze samenwerking heeft het karakter van een netwerk-organisatie. Dit houdt in dat:

- elke partner behoudt zijn autonomie en is en blijft zelf verantwoordelijk om klimaatadaptatie in het beleid te verankeren en de noodzakelijke maatregelen in het eigen verzorgingsgebied te nemen;
- (coalities van) individuele partijen kunnen voor specifieke opgave partijen met elkaar samenwerken;
- werkregio's zijn vanuit het Delta Programma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) gericht op de samenwerking in de regio op water, de waterketen en klimaatadaptatie en verzorgen de voortgangsrapportages, stimuleringsaanvragen etc;
- binnen Manifest Regio aanvullende regionale opgaven worden opgepakt;
- binnen de regio Rijn-Oost is voor wateronderwerpen een afstemmingsgremium over het beleid en voortgang van water en klimaatadaptatie vraagstukken, waar 1 persoon onze Manifest Regio vertegenwoordigd;
- binnen het netwerk is het een kwestie van 'halen en brengen' van kennis en ervaringen. En het is nadrukkelijk de ambitie om meer onderlinge samenwerking te initiëren en te faciliteren in het ontwikkelen van kennis, communicatiematerialen en technieken, en/of het samen doen van projecten;
- voor een succesvolle netwerkorganisatie is een Regionaal Kernteam in het leven geroepen, dat de samenwerking initieert, faciliteert en coördineert. Gericht op een efficiënte en effectieve aanpak, om zo de kracht van de samenwerking in de regio te benutten.

Voor de Manifest regio geldt als uitgangspunt dat er wordt samengewerkt op de onderdelen waar dit duidelijke meerwaarde biedt. Onderstaand overzicht geeft een overzicht van de samenwerkingsverbanden en de taken. In de praktijk zal per vraagstuk maatwerk geleverd worden, waardoor afgeweken kan worden van onderstaand overzicht.

Figuur 1. Uitwerking van de samenwerking voor 1 gemeente

Samengevat is de verdeling van taken als volgt:

Manifestregio Vallei en Veluwe

- De nadruk ligt op kennisuitwisseling, afstemming en uitvoering van het (boven)regionale, gezamenlijke programma.

Werkregio

- De drie werkregio's (DPRA) Vallei en Eem, Noord-Veluwe en Oost-Veluwe vormen een gebiedsgerichte tussenschakel. Daar worden in eerste instantie de lokale agenda's met elkaar gedeeld en afgestemd, wordt kennis, ervaring en grensoverschrijdende vraagstukken met elkaar gedeeld, en wordt realisatie gefaciliteerd (met bijv. ontsluiten DPRA middelen).
- Samenwerkingsregio's concretiseren voor hun eigen werkgebied op gewenste maatregelen en projecten en bewaken de voortgang, jagen aan waar nodig en monitoren het regionale werkplan en coördineren de uitvoering.

Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn Oost

- Samen met 10 werkregio's wordt het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn Oost gevormd. Hier wordt afgestemd over diverse onderwerpen met het Rijk. Dit gremium wordt steeds belangrijker voor de gemeenten. Hier worden afspraken gemaakt over de verdeling van Rijksmiddelen (bijvoorbeeld ZON, Zoetwater Oost Nederland), en voortgangsrapportages "opgebost" richting het Rijk.

Individuele partijen.

- Aanvullende op het werkplan van de manifestregio hebben partijen een eigen uitvoeringsagenda/acties met:
  - De benodigde inrichtingsmaatregelen;
  - Lokale projecten
  - Een programma voor de ontwikkeling en implementatie van beleid en regelgeving (in geval van overheden).

Wat gaan we doen in de samenwerking:

Naast de projecten die we gaan uitvoeren uit het RAP zijn er ook taken in de samenwerking om het netwerk te stimuleren, faciliteren en partijen met elkaar te verbinden.

1. *Klimaat-effectatlas*

In 2018 hebben wij voor het gehele gebied stresstesten (klimaat-effectatlas) gemaakt en die worden door veel partners gebruikt. Ze worden ingezet bij risicodialogen, plannen van nieuwe projecten, klimaatateliers etc. In 2024 gaan we starten met een update van klimaat-effectatlas zodra de nieuwe klimaat-scenario's bekend zijn en omgezet zijn in landelijke kaarten.

Het beheer en onderhoud van de klimaat-effectatlas is sinds 2022 ondergebracht bij Waterschap Vallei en Veluwe.

Op het gebied van klimaat-effecten, zoals hitte en droogte, wordt onderzoek gedaan en dit levert verbeterde kaarten op. Onze klimaat-effectatlas wordt continue doorontwikkeld en aangepast aan de nieuwste inzichten. Nieuwe kaarten zullen in de klimaat-effectatlas worden geplaatst en kaarten zullen worden ontwikkeld. Het is belangrijk om de atlas actueel en aantrekkelijk te houden en door het vele gebruik van de atlas komen er ook steeds meer vragen naar ons toe. Het onderwerp klimaat-adaptatie gaat meer en meer leven.

2. *Afkoppelkansenkaart*

Samen hebben we een afkoppelkansenkaart ontwikkeld. Deze zal op de website gepubliceerd. De kaart dient als basis voor het aanvragen van ZON bijdrages. Daarnaast moet de kaart regelmatig worden geactualiseerd. In 2022 zijn we gestart met het monitoren van de voortgang van het afkoppelen.

3. *Communicatie en Kennisontwikkeling*

Doelen van de communicatie vanuit het Manifest

Het doel van de communicatie vanuit het Manifest is het volgende: het informeren, inspireren, aanjagen en agenderen van kennis over en handelingsperspectief van partners gericht op het voorkomen van of omgaan met extreme klimaat-effecten zoals hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen in de regio Vallei & Veluwe. En daarmee een bijdrage leveren aan onze ambitie – een Klimaat-robuuste regio in 2050.

We versterken de netwerksamenwerking daar waar grensoverschrijdende samenwerking nodig is. Dat kan o.a. zijn vanuit inhoud en complexiteit van regionale vraagstukken, kans voor efficiency & effectiviteit, en/of voor agenderende slagkracht. De Manifestsamenwerking is een tijdelijk voertuig.

Doelgroepen

We richten ons actief op ambtenaren en bestuurders van de Manifestpartners met onze communicatie-activiteiten. Dat betreft vooral ambtenaren en bestuurders op het thema klimaat(adaptatie), water/riolering, openbare ruimte en duurzaamheid. Ambtenaren, managers, bestuurders (colleges/dagelijks bestuur en gemeenteraden/Gedeputeerde Staten/algemeen bestuur) Geïnteresseerden in klimaat-adaptie in de regio Vallei & Veluwe kunnen op de hoogte blijven van onze activiteiten en wie we zijn, al dan niet via ons primaire netwerk. Denk aan het sociale domeinen i.v.m. hitte en gezondheid of andere partners die willen werken aan het versnellen van klimaat-adaptatie. En ook parallelle netwerken met andere hoofdthema's. En het landelijke DPRA netwerk en Rijn Oost etc .

Hoe doen we dat?

Onze naam waarmee we communiceren: Manifest Klimaat Vallei & Veluwe. Ons motto als basis voor alle communicatie: Regionaal delen, lokaal doen. We organiseren vier basisproducten/activiteiten:

- a. Website, als naslagwerk

- b. Nieuwsbrief, ter inspiratie en voor actualiteiten
- c. Klimaatop, hét terugkerende netwerkevenement
- d. Communicatieadvies en ondersteuning projecten RAP.

Toelichting:

- a. De website
  - De website www.klimaatvalleieenveluwe.nl is bedoeld als basis voor informatie over de manifestamenwerking en activiteiten. We onderscheiden vier hoofdonderdelen-doelen:
  - Organisatie (beschrijving wie zijn we/partners, contactgegevens, kernteam, werkplan),
  - Nieuws (agenda/aanmelden/terugblik activiteiten, nieuwsbrief),
  - Klimaat-effectatlas, regionaal
  - Archief/naslagwerk (oa. Manifestdocument, het RAP, verslagen/terugkijklinks van webinars, rapporten, handreikingen, links etc).
  -
- b. Nieuwsbrief
  - Doel van de nieuwsbrief is om kennis te delen met inspirerende voorbeelden, aankondigingen van activiteiten gericht op kennisuitwisseling (webinars/activiteiten), en links naar andere interessante ontwikkelingen die bijdragen aan kennis en handelingsperspectief van partners. Ook partners kunnen input aanleveren die interessant is voor het netwerk.
  - Streven is minimaal elke 2 maanden een nieuwsbrief uit te brengen.
  -
- c. Klimaatop
  - Doel van de klimaatop is netwerkmoment voor alle ambtenaren en bestuurders van de Manifestpartners, het stilstaan bij de voortgang van het werken aan een klimaatrobuuste regio en elkaar inspireren. Elke 1 à 1,5 jaar organiseren we een Klimaatop.
  -
- d. Communicatieadvies en ondersteuning projecten RAP.
  - Naast de bovengenoemde communicatieactiviteiten zal voor RAP- projecten communicatie op maat georganiseerd worden. Vanuit het manifest kunnen we daarbij advies geven, stimuleren en/of ondersteunen. De projecten leveren input aan website, nieuwsbrief en klimaatop.

Activiteiten 2023

- a. Eenmalig aanpassen website en logo.
  - De website bestaat 4 jaar en is toe aan een opschoonactie c.q. herordering zodat bezoekers sneller kunnen vinden we ze zoeken, duidelijk is wat we als Manifest doen en zijn, en de functie van de website helder is. Dat vraagt om een eenmalige extra inspanning van communicatieadviseur, webbouwer en check door het kernteam op content. De opbouw moet herkenbaar zijn i.r.t. het RAP (4 thema's en de 14 speerpunten).
  - Tegelijkertijd passen we ook het logo aan dat op de site staat (Nederland met daarin de regio in een andere tint) en wat verder wordt gebruikt (blauwe stippen in de vorm van de regio). Dit beeld versterkt ons motto niet en is niet aansprekend genoeg. De huisstijl (kleur, ettertype) etc blijft hetzelfde.

-

b. Nieuwsbrief

- Deze wordt minimaal elke 2 maanden verstuurd naar geabonneerden.

-

c. Klimaattop – 2^e helft 2023.

- Eind 2023 lijkt een handig moment om een Klimaattop te organiseren. De laatste was juni 2022. Met anderhalf jaar ertussen is er weer genoeg voortgang te melden en is een mooi timing voor nieuwe bestuurders van waterschap en provincies. De inhoud en aard wordt voorjaar 2023 i.o.m. manifestpartners in het brede overleg getoetst.

-

Organisatie van de communicatie

Een strategische communicatieadviseur is verantwoordelijk voor en stuurt aan op de organisatie en beheer van website, nieuwsbrief en organisatie van de klimaatop. Daarnaast adviseert de adviseur kernteam/projectleiders bij de organisatie van de kennisuitwisseling op projectbasis ((bestuurlijke) timing, doelgroepen, middelen etc) Het kernteam is verantwoordelijk voor het aanleveren van content (zelf, Manifestpartners) en mee-organiseren van de Klimaattop. Een ondersteuner zorgt voor het dagelijkse website beheer (aparte taak).

4. Financiering

Voor het verwerven van ZON bijdragen wordt namens de Manifest Regio een bod gedaan. De DPRA bijdrages worden per werkregio aangevraagd, waarbij ervaringen zullen worden gedeeld.

5. Manifest, RAP

Elke 2 jaar stellen we een werkplan op en monitoren we de voortgang. In de zomer van het lopende jaar maken we een uitgebreide voortgangsrapportage die aan alle partners wordt toegestuurd. Voor het RAP zullen de komende jaren nieuwe projecten worden geformuleerd en projecten worden geëvalueerd. Taken die door het Kernteam Manifest zullen worden uitgevoerd.

6. Facilitaire ondersteuning

Uit de 3 samenwerkingsregio's zal een afvaardiging worden geformeerd die een coördinerende taak heeft en zorgt voor de afstemming tussen de verschillende werkregio's en taken verdeelt richting boven regionale en landelijke activiteiten. Daarnaast zijn er uren geraamd voor projectmatige, secretariële en financieel-administratieve ondersteuning om de organisatie te laten draaien. Ook is er budget om specifieke deskundigheid in te huren op onderwerpen zoals omgevingsvisie, subsidiewerving, etc.

In de onderstaande tabel zijn bovengenoemde werkzaamheden schematisch weergegeven.

Samenwerking aan taken in de regio Vallei en Veluwe

Taak	Subtaak	Individuele gemeente	Provincie of Waterschap	Werkregio's	Manifestregio Vallei en Veluwe	Rijn-Oost regio
Participatie/ communicatie	Project en plancommunicatie					
	Ontsluiten algemene informatie (website)					
	Loketfunctie (beschikbaar voor vragen)					
	Events (organiseren/bijwonen)					
	Ontwikkelen ambassadeurs					
	Bewonersinitiatieven					
Klimaatatlas	Opstellen en onderhouden					
Afkoppelkansenkaart	Opstellen en onderhouden					
	Monitoren voortgang afkoppelen					
Inrichtingsprojecten	Voorbereiden en uitvoeren					
	Monitoring voortgang					
Kennisonwikkeling/ uitwisseling	Kennisontwikkeling					
	Kennisuitwisseling					
	Nieuwsbrief					
	Website					
	Bestuurlijke klimaatop					
	Afstemming andere thema's					
Financiering	Werven DPRA-middelen					
	ZON					
Financiële prikkels	Opstellen kaders stimuleringsregeling					
	Uitvoeren stimuleringsregeling					
Manifest/RAP	Opstellen RAP					
	Werkplan (programmering) - elke 2 jaar					
	Monitoren voortgang					
	Evaluatie					

Trekker
Actief betrokken

4. Organisatie Manifest Regio

Voor de volgende activiteiten is een organisatie nodig:

1. Bewaken van de voortgang van het werkplan en het RAP;
2. Voorbereiden van de ambtelijke, bestuurlijke overleggen en de netwerkdag;
3. Toezicht op de financieel administratieve zaken .

Hieronder is uitgewerkt hoe de organisatie wordt vormgegeven.

Bestuurlijk Platform Manifestpartners

Het gezamenlijke bestuurlijke overleg met de vertegenwoordigers van de Manifestpartners (3 voorzitters werkregio's, heemraad, gedeputeerden, RWS, Vitens, GGD 's en Veiligheidsregio's) is het bestuurlijk overleg waar besloten wordt over de inhoud van het RAP en stelt het 2-jarig werkplan met begroting vast met de keuze van regionale projecten. Dit overleg wordt 2 keer per jaar gehouden, voor de zomer en december voorafgaand aan de Klimaattop. De voorzitter wordt in onderling overleg benoemd.

Bestuurlijke Regiegroep

Omdat het Bestuurlijke Platform een groot aantal partners kent, is het handig om te werken met een compacte regiegroep. De regiegroep bewaakt het bestuurlijke proces. In de bestuurlijke regiegroep zitten vier sleutelorganisaties: drie voorzitters van de werkregio's en een afgevaardigde van het Waterschap Vallei en Veluwe, aangevuld met ambtelijke adviseurs van de provincies Utrecht en Gelderland. De voorzitters van de drie samenwerkingsregio's vertegenwoordigen alle gemeenten en zorgen dat ze gemandateerd zijn vanuit de werkregio om besluiten te nemen. De Bestuurlijke Regiegroep komt minimaal 2 keer per jaar bij elkaar en daarnaast op afroep.

De bestuurlijke regiegroep heeft als taken en verantwoordelijkheden:

- Opdrachtgever en klankbord voor de kerngroep.
- Voorbereiden van de bestuurlijke overleggen.
- Aanjager/ambassadeur van het RAP tussen de partners en tussen de werkregio's, kansen te duiden.
- Eerste vertegenwoordigers van de Manifestregio Vallei en Veluwe extern.
- Toezicht houden op de financieel administratieve zaken van het kernteam binnen de kaders van het werkplan.
- Jaarlijks rapporteren aan de Manifestpartners.

Ambtelijke kerngroep

In opdracht van de Bestuurlijke Regiegroep is de kerngroep als werkorganisatie verantwoordelijk voor coördinatie van de uitvoering van het werkplan. De kerngroep is samengesteld uit een (ambtelijke) vertegenwoordiging van de 3 werkregio's aangevuld met enkele Manifestpartners. Zij benoemen onderling een voorzitter/trekker. Tot de taken van de Kerngroep behoren:

- Opstellen van het 2-jaarlijks werkplan en bijbehorende financiële begroting.
- De voortgang van het vastgestelde werkplan inhoudelijk en financieel monitoren en waar nodig bijsturen. De voorzitter van de kerngroep keurt de offertes en de facturen goed binnen de kaders van het vastgestelde werkplan.
- Het informeren, afstemmen, vertegenwoordiging van de regio Vallei en Veluwe, organiseren van beleidsvoorbereiding, etc. op uitvoerend niveau.
- Voorbereiden van netwerkbijeenkomsten en bestuurlijk overleg.
- Het opstellen van de jaarlijkse voortgangsrapportage aan de Manifestpartners en subsidienten.
- Het secretariaat van het kernteam en de financiële administratie van het Manifest en het werkplan worden uitgevoerd door Waterschap Vallei en Veluwe.

Er vindt nauwe afstemming plaats met de werkregio's Noord-Veluwe, Oost-Veluwe en het Platform Vallei en Eem. De werkregio's zijn samengesteld uit de gemeenten en het waterschap. De overige manifestpartners zijn in ieder geval betrokken als agenda lid. Per werkregio kunnen nadere afspraken gemaakt worden over een intensievere betrokkenheid op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau.

Afstemming met maatschappelijke organisaties vindt plaats via bestaande overlegstructuren en binnen de projecten.

5. Financiën

De uitvoering van dit werkplan vraagt een financiële bijdrage van alle partners. Om onze voortvarende aanpak vast te houden en in 2023 en 2024 151 onze afspraken waar te maken vragen wij een bijdrage van € 145.420,- per jaar aan de partners voor de projecten uit het RAP en de samenwerkingsactiviteiten. Voor de GGD's en de Veiligheidsregio's is het niet mogelijk om financieel bij te dragen, zij dragen bij in uren aan de projecten.

De onderstaande verdeling wordt aangehouden:

		Aantal	Bijdrage per type organisatie	Financiële bijdrage 2023 per organisatie	Financiële bijdrage per gemeente
Gemeenten		28	57,14%	€ 86.529	€ 3.090
Provincie	Gelderland	1	14,31%	€ 21.666	
	Utrecht	1	7,18%	€ 10.866	
Waterschap		1	10,74%	€ 16.266	
Vitens		1	5,32%	€ 8.049	
Rijkswaterstaat		1	5,32%	€ 8.049	
Veiligheidsregio	VNOG	3	uren		
	VMG				
	VRU				
GGD	GNOG	3	uren		
	GGM				
	GGD Utrecht				
Totaal		39	100,0%	€ 151.425	

Toelichting op de bedragen:

Voor gemeenten wordt een bijdrage gevraagd van € 86.529,- , dit betekent € 3.090,- per gemeente voor 2023;

Aan de provincie Gelderland wordt een bijdrage gevraagd van € 21.666,-, en de provincie Utrecht van € 10866,-. De verdeling voor de beide provincies is 1/3 voor Utrecht en 2/3 voor Gelderland overeenkomst het aandeel van beide provincies in het gebied Vallei en Veluwe.

Aan het Waterschap wordt een bijdrage gevraagd € 16.266,-.

Aan Vitens en RWS wordt een bijdrage gevraagd van € 8.049,-. De Veiligheidsregio's en de GGD's leveren een bijdrage in uren aan de projecten.

Bij elke 2 jaarlijkse actualisatie van het werkplan wordt het budget opnieuw vastgesteld. Voor de indexatie wordt per 2 jaar een verhoging met € 6.000,- aangehouden.

Opgemerkt moet worden dat dit maximale bedragen zijn. Wij proberen net als in andere jaren subsidieaanvragen in te dienen. En niet alle klimaatmaatregelen kosten geld, wel een andere blik en alertheid. Waar nodig maakt elke partner of samenwerking zoveel mogelijk werk-met-werk en koppelen we financieringsstromen.

De Manifestpartners stemmen met elkaar af bij subsidieaanvragen voor financiering voor samenwerkings- en uitvoeringsprojecten via het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en Zoetwater Oost-Nederland (ZON) en andere stimulerings- en subsidieprogramma's. Partijen die concrete, lokale uitvoeringsprojecten en – maatregelen gaan uitvoeren regelen in principe de financiering ervan zelf en kunnen, door samen op te trekken, extra bronnen (helpen) aanboren.

Financiering werkplan

Per regionaal project of overkoepelende activiteit vanuit het Manifest is een kostenraming gemaakt. In bijlage 2 zijn de kosten van de projecten begroot en tevens de financiering. Wij zijn ons bewust dat de projecten in een opstart fase zitten. De financiële raming is een inschatting en wij zijn ons bewust dat de financiële middelen beperkt zijn. In sommige gevallen zal aanvullende financiering nodig zijn.

Wij zien voldoende kansen voor aanvullende financiering bijvoorbeeld door:

- Subsidie bijdragen (door DPRA, Rijn Oost, ZON en overige middelen);
- Manifest Partijen die gezien een groter belang aanvullende financiering beschikbaar stellen;
- Bij algemeen belang en door samen op te trekken goedkoper aan kunnen besteden, kunnen we een aanvullende financiering vragen bij alle partijen.

6. LIFE IP bijdrage

Eind 2021 hebben we gehoord dat een LIFE IP, een Europese subsidie, is toegekend! Dit geeft ons extra financiële middelen voor de jaren 2022 t/m 2024. Deze gelden komen boven op de bijdragen die we van de partners ontvangen. We kunnen de projecten uitvoeren en de groeiende samenwerking voortzetten. We zien dat we steeds meer samen oppakken. We delen kennis met elkaar zoals op het gebied van meerlaagse veiligheid, ontwikkelen samen kennis en bouwstenen voor de omgevingswet en bouwen aan het Waternetwerk Veluwe. Ook in 2023 gaan we deze kennis toegankelijk maken via onze website, nieuwsbrieven, webinars en bijeenkomsten.

Achtergrond informatie LIFE IP

Het Manifest doet mee aan een Europees Life-IP project. Het Ministerie van I&W coördineert het project en is penvoerder. Diverse samenwerkingsverbanden DPRA, gemeenten, GGD's, provincies, waterschappen, LTO-Noord participeren.

De voorbereidingskosten mogen in rekening worden gebracht en vanaf 1 juli 2021 kunnen kosten worden gemaakt die ingediend kunnen worden. Het waterschap is onderaannemer en de looptijd van het project/bijdrage is 2,5 jaar. De uren die door het waterschap worden gemaakt dienen als cofinanciering.

Wat hebben wij aangevraagd

We hebben een bijdrage gevraagd voor de volgende activiteiten:

- *Een kernteam dat stimuleert, informeert, faciliteert en coördineert;*

- *Het uitvoeren van de projecten uit het RAP;*
- *Het delen van de opgedane kennis en het organiseren van 3 bestuurlijke bijeenkomsten*
- *Het doorontwikkelen van de klimaateffectatlas en het monitoren van voortgang van het afkoppelen.*

Wat levert het op?

Allereerst levert deze landelijke aanvraag een netwerk op waarin we kennis kunnen delen en van elkaar leren. Daarnaast krijgen wij een bijdrage in de kosten die we maken voor het Manifest. Vanaf 1 juli 2021 kunnen we kosten indienen voor de komende 2,5 jaar. Het totale bedrag dat wij ontvangen voor 2 jaar is € 195.159,-. De totale begroting van het Manifest bedraagt voor 2,5 jaar € 363.547,50 .

De bijdrage van de partners aan het Manifest blijft gelijk. Door een bijdrage van LIFE IP kunnen we extra activiteiten doen.

- Projecten: versnellen, ondersteuning inhuren etc;
- Financiële administratie: toename van de werkzaamheden ivm verantwoording subsidie;
- Klimaat coördinatoren: toename van de uren van 100 naar 125 uur per jaar;
- Website, nieuwsbrieven etc: we delen kennis en een verhoging van het budget is nodig om kennis te blijven delen;
- Bijeenkomsten: vanuit LIFE IP hebben we een bijdrage gekregen voor het organiseren van (bestuurlijke) bijeenkomsten;
- Bijdrage aan tuin en klimaatroute: we hebben de website ontwikkeld en voor de exploitatie van de site hebben we in 2022 en 2023 € 15.000,- per jaar beschikbaar.

Begroting 2023 Manifest Regio

Uitgaven	Begroting	Begroting 2023	Inkomsten	
	2022 excl. BTW		Begroting 2022	
Projecten RAP			Bijdragen	
Speerpuntprojecten en activiteiten (14)	€ 70.000	€ 70.000	Gemeenten (28)	€ 86.529
Facilitaire en organisatie ondersteuning			Provincies GLD en U	€ 32.532
Secretariaat	€ 10.000	€ 10.000	Waterschap	€ 16.266
Financiële administratie en control	€ 10.000	€ 10.000	Vitens	€ 8.049
Klimaat coördinatoren (3)	€ 45.000	€ 45.000	RWS	€ 8.049
Vertegenwoordiging Rijn Oost	€ 6.000	€ 6.000	Veiligheidsregio's	€ -
Diversen	€ 1.000	€ 1.000	GGD's	€ -
Klimaat-effectatlas			Subsidie	
Doorontwikkelen, beheer en onderhoud atlas	€ 8.560	€ 8.560	LIFE IP Klimaatadapt	€ 85.000
Afkoppelkansenkaart		€ 4.000		
Communicatie				
Website, toolbox, nieuwsbrieven	€ 30.000	€ 30.000		
Bijeenkomsten, klimaatop incl. organisatie	€ 17.000	€ 22.000		
Bijdrage tuin en klimaatroute	€ 15.000	€ 15.000		
Kennisontwikkeling	€ 10.700	€ 10.700		
	€ 223.260,00	€ 232.260		€ 236.425
Resultaat		€ 4.165		
Totaal Generaal	€ 223.260,00	€ 236.425	Totaal Generaal	€ 236.425